

TC
Ulaştırma Bakanlığı DHMİ Genel Müdürlüğü
Trabzon Havalimanı Revize Master Planlanması
Dördüncü Rapor – Fiziki Gelişme Stratejileri

Araştırma Grubu

Saliha E. AYDEMİR	Prof. Dr.	Proje Yöneticisi
Şinasi AYDEMİR	Prof. Dr.	Bilimsel Koordinatör

Araştırmacılar

Dilek BEYAZLI	Yrd. Doç. Dr.	Yüksek Mimar Şehirci
Sanem ÖZEN TURAN	Yrd. Doç. Dr.	Yüksek Mimar Şehirci
Ersin TÜRK	Dr.	Yüksek Şehir Plancısı
Cenap SANCAR	Yrd. Doç. Dr.	Yüksek Mimar Şehirci
Ahmet Melih ÖKSÜZ	Yrd. Doç. Dr.	Yüksek Mimar Şehirci
Yelda AYDIN TÜRK	Yrd. Doç. Dr.	Yüksek Mimar Şehirci

Yardımcı Araştırmacılar

Zeynep YILMAZ BAYRAM	Yük. Mimar
Zeynep NİYAZOĞLU	Yük. Mimar
Şeyda BÜLBÜL	Yük. Mimar
Sezen ÖZEN	Şehir Plancısı

Sayısal Grafik Bilgi Üretimi

Beydullah SULAK	Şehir Plancısı
İbrahim KARATABAK	Şehir Plancısı

Rapor Editörü

Nilgün KİPER	Dr. Yüksek Şehir Plancısı
---------------------	---------------------------

KTÜ

DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
HAVAALANI PLANLAMA GRUBU

2010

İÇİNDEKİLER

Şekil Dizini	III
Tablo Dizini	IV
1. HAVAALANI MASTER PLANLAMASINDA FİZİKSEL GELİŞMEYİ ETKİLEYEN ETMENLER: ULUSLAR ARASI, ULUSAL	1
1.1. Uluslararası Sivil Havacılık Sektöründe Gelecek İçin Yol Haritaları	3
1.1.1. Havacılığı Yönlendiren Uluslararası Kuruluşlar	3
1.1.1.1. ICAO - Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı	3
1.1.1.2. FAA - Amerika Federal Havacılık Dairesi	7
1.1.1.3. EUROCONTROL - Avrupa Hava Seyrüsefer Güvenliği Örgütü	8
1.1.1.4. ACI - Uluslararası Havacılık Konseyi	11
1.2. Uçak Sektörü	12
1.2.1. Düşük Maliyetli Havayolu İşletmeciliğindeki Gelişmeler	12
1.2.2. Uzun ve Orta Menzilli Uçak Teknolojisindeki Gelişmeler	13
1.2.3. Havayolu Filo Kompozisyonu ve Beklenen Gelişmeler	15
1.3. Ulusal Havacılık Sektöründe Gelecek İçin Yol Haritaları	16
1.3.1. Havacılığı Yönlendiren Ulusal Kuruluşlar ve Bazı Yasal Düzenlemeler	16
1.3.1.1. Ulusal Kuruluşlar	17
1.3.1.2. Yasal Çerçeve	19
1.3.2. Türkiye’de Havacılık Sektöründeki Gelişmeler	22
1.3.2.1. Türkiye’de Düşük Maliyetli Havayolu İşletmeciliğindeki Gelişmeler	22
1.3.2.2. Havayolu Filo Kompozisyonu ve Beklenen Gelişmeler	24
1.4. Trabzon Havalimanında Faaliyet Gösteren Hava taşımacılığı İşletmeleri	26
1.4.1. Uçuş Trafığı	26
1.4.1.1. Havayolu Şirketlerine Göre Uçuş Trafığı	26
1.4.1.2. Tiplerine göre Uçak Trafığı	28
1.4.2. Sertifikalandırma	29
1.4.3. Trabzon Havalimanı Gelişmesine Yönelik Temel Stratejiler	30
2. HAVAALANI MASTER PLANLAMASINDA FİZİKSEL GELİŞMEYİ ETKİLEYEN ETMENLER: PAYDAŞLAR/YEREL TALEPLER	33
2.1. Trabzon Havalimanı Master Planı Vizyon ve İlkeleri	34
2.2. TFZG (TOWS) Analizi	35

3. TRABZON HAVALİMANI STRATEJİK HEDEFLERİ ÇERÇEVESİNDE MEVCUT DURUMU VE GELECEĞİ	39
3.1. Trabzon Havalimanı'nın Temel Stratejik Hedefler Bağlamında Değerlendirmesi	39
3.1.1. Güvenliğin (<i>Safety</i>) Arttırılması	39
3.1.2. Emniyetin (<i>Security</i>) Arttırılması	41
3.1.3. Verimliliğin Geliştirilmesi	41
3.1.3.1. Havalimanı tesislerinde kapasite kullanımı	41
3.1.3.2. Hizmet süreleri ve uluslararası normlar	49
3.1.4. Çevre Etkilerinin Azaltılması - Yeşil Havaalanı	50
3.1.5. Kalitenin Sürekli İyileştirilmesi ve İnsana Duyarlılık	52
3.1.6. Bölgesel Hava Ulaşım Merkezi Olmak	54
KAYNAKÇA	58

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1.1. Stratejik Planlama Yaklaşımı ile Master Planlama Süreci	2
Şekil 1.2. Güvenlik ve Performans Dengesi	5
Şekil 1.3. PBN Sistemde hava sahası	7
Şekil 1.4. AB ATM Master Planı Güvenlik Hedefi	9

TABLO DİZİNİ

BÖLÜM 1

Tablo 1.1. Küresel Havacılık Güvenlik Yol Haritası'nın Odaklandığı Sorun Alanları	4
Tablo 1.2. Orta ve uzun menzilli uçaklar ve talep edilen pist uzunlukları	14
Tablo 1.3. Türlerle göre Dünyadaki toplam yolcu uçak filosu ve beklenen gelişme	15
Tablo 1.4. Türlerle göre Dünyadaki toplam kargo uçak filosu ve beklenen gelişme	16
Tablo 1.5. Ulaştırma Bakanlığı'nın hava ulaşımı-havaalanı master planlaması ile ilgili amaç ve hedefleri (2009-2013)	17
Tablo 1.6. SHGM'nin hava ulaşımı-havaalanı master planlaması ile ilgili amaç ve hedefleri	18
Tablo 1.7. Sivil havacılık sektöründe serbestleşme sonrası yaşanan değişimler	22
Tablo 1.8. Türkiye'de Faaliyet Gösteren Havayolu Şirketleri ve Kapasiteleri	23
Tablo 1.9. Türkiye'de Faaliyet Gösteren Kargo Şirketleri	24
Tablo 1.10. THY'de filo gelişimi	25
Tablo 1.11. İç Hat Havayolu Taşımacılığı Türk İşletmecileri	26
Tablo 1.12. Dış Hat Havayolu Taşımacılığı Türk İşletmecileri	27
Tablo 1.13. Dış Hat Havayolu Taşımacılığı Yabancı İşletmecileri	28
Tablo 1.14. Trabzon Havalimanı'nın uçuşlarının uçak tiplerine göre dağılımı (2000-2009)	29
Tablo 1.15. A Grubu Sertifikası için gerekli ölçütler ve Trabzon Havalimanının yeterliliği	30
Tablo 1.16. Ulusal ve uluslararası kuruluşların temel stratejik hedefleri ve ilkeleri	31

BÖLÜM 2

Tablo 2.1. TFZG matrisi	35
Tablo 2.2. Trabzon Havalimanı TFZG matrisi	37
Tablo 2.3. Trabzon Havalimanı master plan stratejiler ve üst ölçek temel stratejik hedefler matrisi	38

BÖLÜM 3

Tablo 3.1. Çeşitli ölçütlere göre toplam terminal alanı (iç+dış) büyüklük talebi	43
Tablo 3.2. İç ve dış hat terminalleri büyüklük talepleri	44
Tablo 3.3. Kapı (<i>gate</i>) talebi modeline ¹ göre iç ve dış hatlar terminalleri	45
Tablo 3.4. IATA'nın C sınıfı standardına göre iç+dış hat terminali işlev alanları gereksinimi	46

Tablo 3.5. Havaalanı otopark normları	47
Tablo 3.6. Trabzon Havalimanı otopark kapasitesi ve plan dönemi talebi	47
Tablo 3.7. Araç yaklaşma, indirme-bindirme cepleri	48
Tablo 3.8. Ulaşım sisteminin nitel değerlendirmesi	49
Tablo 3.9. Trabzon Havalimanı terminallerinde bir kişi için ortalama işlem süresi	50
Tablo 3.10. Trabzon havalimanı yolcu ihtiyaçlarına ve konfor düzeyine yönelik kullanıcı ve paydaş değerlendirmesi	54
Tablo 3.11. Trabzon Havalimanında stratejik hedefler çerçevesinde yapılabilecek olası eylemler, kısıtları ve FTZG matrisi ilişkisi	56